

Ondernemers slaan de handen

Vaste plantenkweker Marcel Lucassen en fruitboomteler Jan Veltmans gaan in op hoe de sector de door het Productschap Tuinbouw achterlaten leemte zelf opvult.

Het Productschap Tuinbouw (PT) was een kennis- en overlegplatform. Hierin investeerden ondernemers en de overheid gezamenlijk in onder meer onderzoeksprojecten. Sinds de officiële opheffing van het PT op 1 januari 2015 moeten de circa 30.000 tuinbouwondernemers zelf initiatieven ontplooiën.

Geen bloei in eerste jaar

Vaste plantenkweker Marcel Lucassen vindt het CATT-project het mooiste voorbeeld van hoe het tegenwoordig moet. CATT staat voor Controlled Atmosphere and Temperature Treatment en wordt gebruikt tegen aaltjes. “Astilbe is voor ons één van de belangrijkste producten. Voor de export naar de VS, Canada en Japan is een warmwaterbehandeling verplicht om een uitbraak van bladaaltjes te voorkomen.

Op zich is dat geen probleem, want Astilbe kan goed tegen water van 43,5°C. Het is ook een milieuvriendelijke behandeling tegen allerlei soorten aaltjes, dus tijdens de opkweek passen we dat ook toe. Nadeel is dat het hete water de bloemaanleg van Astilbe vernietigt. In het eerste jaar na de behandeling bloeit de plant niet. Dat is een probleem voor de export”, legt Lucassen uit. “In een tuincentrum concurreert een bloemloze plant slecht tegen een weelderig bloeiende Amerikaanse, Canadese of Japanse soortgenoot.” Een saillant detail is dat Astilbe helemaal geen last heeft van bladaaltjes. “Omdat we ze in de kwekerij jaar in, jaar uit met warmwater behandelen is het probleem uitgeroeid. Zelfs als je actief probeert een Astilbe met aaltjes te besmetten lukt dat niet.”

Gelijkgestemden

Dat er een gezamenlijk onderzoek naar een alternatief kwam, is eigenlijk toeval. “Ik reed met een aardbeienkweker naar een vergadering en we spraken hierover. Bij aardbeien gebruiken ze een CATT-behandeling tegen de aardbeimijt. ‘Zou dat ook niets voor vaste planten zijn’, vroegen we ons af. Dat hebben we meteen getest. In eerste instantie bleek Astilbe goed in bloei te komen na een CATT-behandeling.” Lucassen wilde het groter aanpakken. Via advertenties vond hij zeven gelijkgestemde collega’s. Ze legden allemaal een bedrag in om het onderzoek mee te financieren. Daarnaast ontving hij subsidies. “Samen richtten we een studieclubje op. Vanuit de WUR is Pieter van Dalfts bij het onderzoek betrokken. Bij Van Acht Koel- & Vriesopslag in Sint-Oedenrode vinden de CATT-behandelingen plaats.”

Recepten

Bij een CATT-behandeling ondergaan de planten in een gasdichte cel, gedurende een bepaalde periode, een behandeling. Deze bestaat uit een combinatie van een verhoogde temperatuur en specifieke luchtcondities, zoals de concentraties zuurstof en koolstofdioxide in de lucht. Ook hier komen er dus geen chemische middelen aan te pas. “Het project loopt nu drie jaar en we zien mooie resultaten.” Er vindt ook geen virusbesmetting via het warme water meer plaats. Dit was een groot probleem bij Hosta’s. De volgende stap is om de inspectiediensten van de VS, Canada en Japan te overtuigen dat CATT minstens zo effectief is als de voorgeschreven

Jan Veltmans:

“We zullen zelf collectieven moeten vormen en daarbij zeker het fundamentele onderzoek niet vergeten.”

ineen

warmwaterbehandeling. “Dat wordt een probleem”, vermoedt Lucassen. “In de tijd van het Productschap konden zij lobbyen en daar waren ze behoorlijk succesvol mee. Nu moeten Anthos (de brancheorganisatie van de handelsbedrijven in bloembollen en boomkwekerijproducten) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit onderhandelen met de VS. Het is in ieder geval iets wat wij als plantenkwekers nooit zelf kunnen bekostigen.” Heeft het dan wel zin om met dit onderzoek door te gaan? “Zeker wel, een land als China bijvoorbeeld heeft geen probleem met bladaaltjes, maar stelt eisen wat betreft andere aaltjes. Alleen, zij schrijven geen behandelingsmethode voor. Het maakt niet uit hoe, als de planten maar aaltjesvrij zijn. En dat lijkt heel goed te lukken met de CATT-behandeling.”

Ketenbrede aanpak

Vruchtboomteler Jan Veltman is enthousiast over het eerste collectieve project in zijn sector. “We startten vorig jaar met een onderzoek naar vruchtboomkanker. Dit is een schimmelziekte waarbij de cellen doodgaan en de sapstromen vanaf die plek tegenhouden, zodat de rest van de tak

Marcel Lucassen:
“Het afschaffen van het Productschap Tuinbouw is één van de grootste fouten die ooit is gemaakt.”

afsterft.” Productieverlies en afsterven van bomen kost de fruitsector jaarlijks meer dan 2 miljoen euro. In deze publiek-private samenwerking (PPS) tussen bedrijfsleven en de WUR onderzoeken we hoe we vruchtboomkanker kunnen voorkomen en bestrijden via een ketenbrede aanpak van vermeerdering tot en met teelt.

“Het onderzoek neemt vier jaar in beslag. Elke Naktuinbouw Elite-deelnemer betaalt jaarlijks een bedrag per hectare. Inmiddels doen 35 bedrijven mee met in totaal meer dan 1.000 ha. Dat wil zeggen dat 90 tot 95% van het areaal in dit onderzoek participeert”, aldus Veltman.

“Kortom, dat smaakt naar meer!” Inmiddels loopt het onderzoek naar de onderstammen. De bomen volgen komend najaar. Als we eenmaal weten welke maatregelen effectief zijn tegen vruchtboomkanker kunnen we die op-

nemen in het kwaliteit-plus-systeem Naktuinbouw Elite”, hoopt hij. “Zo’n certificeringssysteem maakt meerwaarde zichtbaar. De bedrijven worden geaudit. Daarmee tonen we aan dat de kwaliteit van deze vruchtboom hoger is dan standaard. En dat is goed voor onze concurrentiepositie.”

Grootste fout

“Het afschaffen van het Productschap Tuinbouw is één van de grootste fouten die ooit is gemaakt”, meent Marcel Lucassen. “Er is nu geen structuur meer en dat gaan we missen.” Jan Veltmans is het daar hartgrondig mee eens. “Het is doodzonde dat het weg is. De financiering van projecten die voor 2015 waren gestart liep nog door. Maar deze lopende onderzoeken zijn langzaam maar zeker afgerond. Nu beginnen de gaten te vallen. We zullen zelf collectieven moeten vormen.” ●

